

Amb la perspectiva d'haver viscut molts anys als Estats Units, el catedràtic de polítiques públiques de la Pompeu Fabra es mostra sorprès per l'«americamania» que s'ha desfermat amb la victòria de Barack Obama

VICENÇ NAVARRO

CATEDRÀTIC DE POLÍTiques PÚBLIQUES (UPF)

Si l'Estat espanyol fos els Estats Units

He viscut als Estats Units d'Amèrica durant trenta-cinc anys, i he participat activament en la vida acadèmica i política d'aquell país. I em sorprèn i em preocupa la manera com gran nombre de periodistes i tertulians espanyols han estat cobrint les eleccions d'aquell país. En el seu entusiasme per l'elecció del primer president afroamericà que hi haurà en la història dels nord-americans (elecció que naturalment jo celebro), gran nombre de creadors d'opinió han idealitzat aquell país. Un dels periodistes més coneguts del país ha definit els EUA com «un model per al món». Tal entusiasme tradueix una ignorància de les enormes insuficiències de la democràcia nord-americana. Ignora, per exemple, que el finançament del sistema electoral és privat.

Suposem que Espanya tingués un sistema polític com el dels EUA. Llavors veuríem que aquells que finançarien les eleccions, tant primàries com presidencials, serien primordialment les grans empreses i grups financers del país, començant per BBVA, Banc Santander, La Caixa, Repsol, Telefónica, i un llarg etcètera. Aquestes empreses donarien milions d'euros als candidats les propostes dels quals considerarien afins als seus interessos econòmics. Aquests diners ajudarien els candidats a promoure els seus punts de vista en els mitjans de comunicació i molt especialment en els canals de televisió, tots ells privats.

Els candidats podrien comprar l'espai que volguessin en la televisió, sense que existís cap tipus de regulació o de limitació. Com caldria esperar, els candidats de dretes tindrien molts més fons que els candidats d'esquerres, ja que aquests últims proposarien programes que afectarien els interessos dels grans grups empresarials del país, que serien els que finançarien gran part de les campanyes electorals dels candidats. És cert que els sindicats podrien també donar fons als candidats, però les seves aportacions totals serien cinquanta vegades més petites que les donacions de només els nou bancs més importants del país.

El procés electoral s'iniciaria un any abans del dia de les eleccions en les Corts espanyoles amb les primàries de cada partit, la qual cosa, en teoria, semblaria molt positiva fins que un s'adona que la majoria dels fons que s'utilitzarien per a tals eleccions, i sobretot al principi de les primàries, procedirien de fons de grans empreses.

En realitat, els dos candidats que després competirien més tard serien els que haurien aconseguit 78 milions d'euros de les grans empreses abans fins i tot de començar les primàries. Durant les primàries, els ciutadans podrien enviar els diners que desitgessin a cada candidat fins a un màxim de 1.800 euros. Una vegada finalitzades les primàries, els ciutadans podrien donar 1.800 euros més.

Només una minoria, el 20% d'aquestes contribucions individuals, seria de menys de 180 euros. La gran majoria seria d'aportacions majors procedents del 30% de la població que gaudeix de major renda.

Com a resultat d'aquest sistema de finançament, veuríem que els candidats (que desitgessin mobilitzar les donacions empresarials) evitarien ofendre els interessos econòmics de tals grups i classes socials. Probablement propostes que desenvolupessin polítiques redistributives s'evitarien com la pesta (excepte en la retòrica electoral, en què es parlaria de la gran avarícia dels rics), incrementant els impostos només d'un grup molt minoritari de la població, els quals guanyarien 180.000 euros l'any. Tots els altres veurien disminuir els seus impostos. No es pro-

Els dos candidats que després competirien entre ells serien els que haurien aconseguit més de 78 milions d'euros per a les seves campanyes provinents de les grans empreses

posarien programes públics de cobertura universal.

La sanitat, per exemple, continuaria sent finançada privatament, gestionada per les companyies d'assegurança privades que haurien donat milions d'euros als candidats. El màxim a què el candidat guanyador, José Luis Rodríguez Obama, es comprometria a fer en aquest terreny seria a obligar tots els pares que comprassin pòlisses d'assegurança sanitària privada per als seus nens.

De la mateixa manera que els qui condueixen un cotxe necessiten tenir-lo assegurat, els pares haurien de pagar les pòlisses d'assegurança privada per als seus fills. Aquest és el significat d'universalitzar la sanitat per als nens que proposa Obama. Així un ric en el nostre país viuria 18 anys més que un pobre, i el 17% de la població no tindria cap cobertura sanitària.

És aquesta la democràcia que nosaltres considerem modèlica? Ah, sí, és cert. M'oblidava d'un aspecte. El senyor José Luis Rodríguez Obama, guanyador de la darrera campanya electoral, i que va ser qui va aconseguir més diners, exactament 1.900 milions d'euros per a la campanya, seria afroamericà, la qual cosa té un valor simbòlic tremend. Però justifica això l'enorme entusiasme dels mitjans? El fet que tinguéssim un president del Govern afroamericà no implicaria que hi hagués una mobilitat vertical per classe social en el país.

En realitat, i tal com ocorre als EUA, seríem el país entre els més rics del món on una persona que va néixer en la pobresa tindria més probabilitats de morir en la pobresa. Veuríem una gran mobilitat racial, però escassa mobilitat de classe social. És el sistema electoral responsable d'aquest fet que desitgem per a Catalunya i Espanya? ●